

JH ENGSTRÖM: HÄRIFRÅN

fin.land. - curated by Photobooks from Finland

Tehtäviä 1.–6. -luokkalaisille

Tehtävämateriaali käsittelee Suomen valokuvataiteen museon näyttelyitä *JH Engström: Härifrån* ja *fin.land.* - curated by Photobooks from Finland. (Näyttelyt esillä 23.8.–18.11.2018).

Tehtävissä syvennyttään näyttelyihin sekä valokuvaan seuraavien teemojen kautta: ympäristön tutkiminen, ajankuvaus, ekspressiivinen valokuva ja valokuvan konteksti. Tehtäviä kannattaa soveltaa oppilaiden lähtötason ja taustatietojen mukaan.

Materiaali on jaettu kahteen osaan: näyttelytehtäviin ja syventäviin tehtäviin.

Näyttelytehtävät ovat keskustelutehtäviä tai harjoituksia, jotka sopivat toteutettavaksi näyttelyn aikana.

Syventävät tehtävät on suunnattu oppitunneille ja niiden päämäärä on kannustaa oppilaita kiinnostumaan ympäristöstään ja tutkimaan erilaisia tapoja ottaa ja muokata kuvia. Itsenäiset tehtävät soveltuvat toteutettaviksi erityisesti näyttelykäynnin jälkeen.

TEKSTI JA TOIMITUS: Roope Laukkanen

Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu,
Kuvataidekasvatus / Suomen valokuvataiteen museo,
Laura Porola, museolehtori, Suomen valokuvataiteen
museon yleisötyö

GRAAFINEN SUUNNITTELU: Anna Neva

KUVA (YKSITYISKOHTA):

JH Engström: From Back Home, 2009

S U O M E N
V A L O K U V A
T A I T E E N
M U S E O

KUVA (YKSITYISKOHTA): JH Engström: kollaasi, From back home, 2009

JH ENGSTRÖM: HÄRIFRÅN

Näyttely esittelee laajan läpileikkauksen ruotsalais-valokuvaaja JH Engströmin (s. 1969) taiteellisesta tuotannosta. Esillä on valokuvia vuosilta 1991–2017. JH Engström tunnetaan omakohtaisista kuvasarjoistaan, joissa hän dokumentoi ekspressiivisesti lähipiiriään ja itseään.

Kuvaajana Engström luottaa intuitioon ja ottaa rohkeasti kontaktia kuvattaviinsa. Palkituissa valokuvakirjoissaan hän on yhdistellyt ennakkoluulottomasti erilaisia kuvaus-tyylejä koko 20-vuotisen uransa ajan.

Näyttely on osa Helsingin juhlatiikkojen ohjelmaa.

fin.land. – curated by Photobooks from Finland

Maiseman käsitettä ja sen monimuotoisuutta käsittelevän näyttelyn kahdeksan valokuvataiteilijaa valittiin avoimen haun kautta keväällä 2018. Näyttelyn kuratoinnista ja näyttelyjulkaisusta vastaavat Photobooks from Finland -ryhmän jäsenet.

Photobooks from Finland on vuonna 2014 perustettu yhteisö, joka edistää ja arkistoi suomalaista valokuvataidekirjallisuutta. Näyttelyn osana julkaistaan Photobooks from Finlandin ensimmäinen valokuvakirja fin.land.

NÄYTTELYN TAITEILIJAT: Sara Hornig, Simo Karisalo, Karl Ketamo, Laura Konttinen, Sebastian Reis, Kukka-Maria Rosenlund, Aura Saarikoski ja Emma Sarpaniemi

NÄYTTELYN JA JULKAISUN KURATOIVAT: Tuomas Linna, Johannes Romppanen, Karoliina Paatos, Toni Vallasjoki ja Nita Vera

KUVA (RAJATTU): Laura Konttinen: Islands, Arrival, 2015, pigmenttivedos

NÄYTTELYTEHTÄVÄ: YHDISTELE VALOKUVIA

JH Engström tunnetaan laajasta oman elinpiirinsä ekspressiivisestä dokumentaatiosta. Tämä tarkoittaa, että jokainen kuva ilmaisee sisältönsä (esimerkiksi ihmiset, esineet ja paikat) lisäksi kuvaajan henkilökohtaista elämäntilannetta ja tunnetta.

Tutustukaa näyttelyyn. Näyttelyssä on esillä satoja kuvia eri vuosikymmeniltä ja erilaisista paikoista Värmlannin maaseudulta Pariisiin.

POHDI

Millaisia ihmisiä, paikkoja ja esineitä näet kuvissa? Ovatko kuvat hauskoja, pelottavia, kummallisia tai yllättäviä?

TEHTÄVÄ

Tarvikkeet: piirustusvihko tai paperia, lyijykynä, kumi ja teroitin

Katsele näyttelyssä esillä olevia kuvia.

Valitse kolme kuvaa. Voit ottaa valitsemistasi valokuvista myös kuvat puhelimeesi.

Tee luonnos, jossa yhdistät asioita valitsemistasi kuvista yhdeksi kuvaksi. Voit esimerkiksi valita yhdestä kuvasta paikan, toisesta henkilöt ja kolmannesta esineitä kuvaan. Pyri tekemään kuvastasi hauska, yllättävä ja omituinen.

Tehtävän lopuksi kuvan voi esitellä parille tai ryhmälle. Kuvista voi myös koota luokkatilaan yhteisen kollaasin JH Engströmin tapaan.

SYVENTÄVÄT TEHTÄVÄT

Syventävien tehtävien avulla oppilaat tutustuvat sattumanvaraisuuteen perustuvaan valokuvaukseen, perehtyvät erilaisiin tapoihin muokata kuvia ja oppivat muodostamaan erilaisia visuaalisia kokoonpanoja. Kokonaisuuden teemoja ovat ympäristöön tutustuminen, havainnointi sekä valokuvan asetelmallisuus.

A. SATTUMANVARAISEN KUVAUKSEN METODI

Engström on sanonut, että hän kuvaa, koska on jossain. Hänen kuvauksensa perustuu siis sattumanvaraisuuteen, intuitioon ja alitajuiseen. Tämä tarkoittaa, että hänen kuvausvalintoihinsa vaikuttaa tiedostamattomat muistot, kokemukset ja tunteet. Tätä kuvaustapaa voi harjoittaa myös luokkaolosuhteissa.

Tarvikkeet: *kaikenlaiset kamerat järjestelmäkameroista kännyköihin, tietokoneet ja muistikortinlukijat / usb-kaapelit (järjestelmä- tai digikameroita käytettäessä*

Kesto: 45-90 min

KUVA: JH Engström: From Back Home, 2009

TYÖSKENTELYOHJEET:

Lähtekää ulos / tutkimaan kouluympäristöä yhtenä ryhmänä opettajan johdolla. Jokaisella oppilaalla voi olla oma kamera, tai parit voivat vaihdella.

Ryhmän tutkiessa ympäristöä kuka tahansa voi sanoa ohjeen kuten

- ”menkää kyykkyyyn ja ottakaa kuva”
- ”ottakaa kuva selän takana”
- ”ottakaa kuva silmät kiinni”
- ”ottakaa kuva jostain punaisesta”
- ”ottakaa kuva jonkun jalkojen välistä”
- tai vain ”ottakaa kuva”

Tehtävässä on tärkeää muistaa olla huutamatta ja antaa myös aikaa tehtävien välissä, etteivät kaikki huuda

päällekkäin. Jatkakaa noin 30 minuutin / 1 tunnin verran, jonka jälkeen otettuja kuvia voi katsoa yhdessä.

POHTIKAA TEHTÄVÄN JÄLKEEN:

Millaisia asioita kuvasitte?

Mitä ottamanne kuvat kertovat ympäristöstänne?

TAVOITTEET:

Tutkia ympäristöä sattumanvaraisen valokuvauksen metodin avulla

Rohkaista oppijoita käyttämään valokuvausta tutkimusvälineenä

Vahvistaa ryhmätyöskentelytaitoja ja toisten huomioimista

OPS

LAAJA-ALAISET

OSAAMISTAVOITTEET:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen L1
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L2
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L5

KUVATAIDE:

S1 Omat kuvakulttuurit
S3 Taiteen maailmat
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta

visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa.

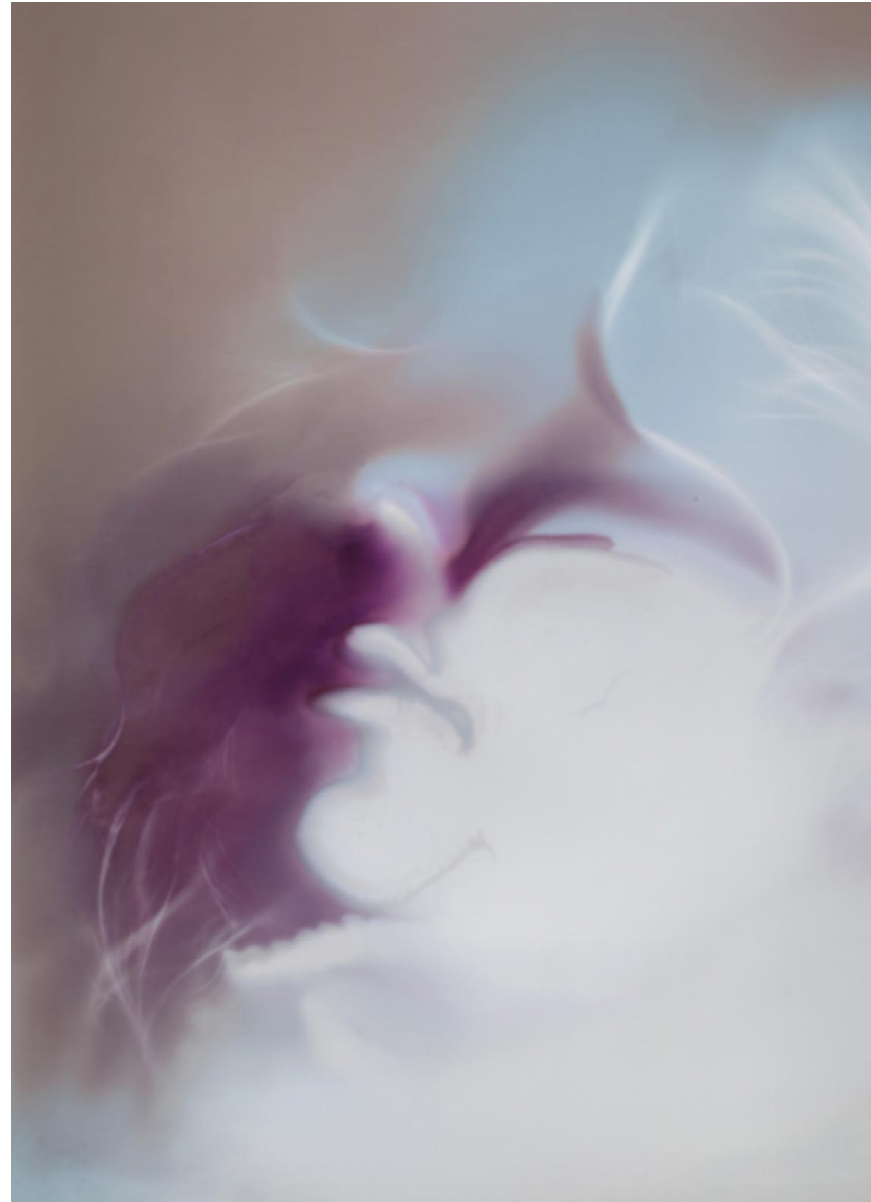

KUVA: JH Engström: Rêvoir, 2016, mustesuihkutuloste

B. EKSPRESSIIVINEN KOLLAASI

Valokuva on ollut kokeellinen ilmaisumuoto sen alkua ajoista lähtien. Ennen digitaalisia kuvanmuokkausohjelmia taiteilijat piirsivät valokuviinsa ja kokeilivat erilaisia tapoja kehittää valokuvia pimiössä. JH Engström on tunnettu ekspressiivisistä ja kokeilevista valokuvistaan.

Ekspressiivinen taide on suurilinjaista, ilmaisuvoimaista ja vetoaa vaistonvaraiseen ja alitajuiseen. Ekspressiivisyydestä kuvataiteessa voi hakea inspiraatiota esimerkiksi Vincent Van Goghin maalauksista ja Noora Sandgrenin valokuvista, joita hän on kehittänyt esimerkiksi oman hengityksensä ja auringonvalon avulla.

Esimerkki ekspressiivisestä valokuvasta. KUVA (RAJATTU): Noora Sandgren, Fluid Being: Dialogue, 15.10.2015 (30 min) Suomen Valokuvataiteen museon kokoelmat.

Tarvikkeet: Tulostettuja valokuvia, paperia, A3 pahveja, tusseja, kyniä, maaleja, saksia, erivärisiä kalvoja ja muuta vapaavalintaista materiaalia.

Kesto: 45-90 min

TYÖSKENTELYOHJEET:

Opettaja tulostaa oppilaiden tehtävässä 1. ottamia kuvia A4 papereille. Kuvia kannattaa tulostaa useampia kappaleita.

Oppilaat saavat värittää, leikata ja piirtää kuviin, sekä laittaa kuvien päälle esimerkiksi värikkäitä kalvoja.

Oppilaiden kuvista muodostetaan noin A3 paperin kokoinen ekspressiivinen kollaasityö, joka ilmaisee jotain oppilaan valitsemaa tunnetta, kuten iloa, surua tai hämmästyneisyyttä.

Oppilaita kannattaa ohjata valitsemaan materiaaleja ja värejä, jotka ilmaisevat vahvasti hänen valitsemaansa tunnetta.

Lopuksi keskustelkaa ryhmänä siitä, miten samasta materiaalista muokkaamalla saa aikaan niin monta erilaista lopputulosta ja millaisia erilaisia tunteita kuvat ilmaisevat.

TAVOITTEET:

Tutustua ekspressiiviseen valokuvaan kuvia muokkaamalla

Vahvistaa omien tunteiden ilmaisua ja tunnistamista kuvallisesti

Rohkaista oppilaita keskustelemaan työskentelystään ja ajatuksistaan

OPS

LAAJA-ALAISET

OSAAMISTAVOITTEET:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen L1
Kulttuurinen osaaminen, vuoro-
vaikutus ja ilmaisu L2
Monilukutaito L4

KUVATAIDE:

S1 Omat kuvakulttuurit
S3 Taiteen maailmat
T1 kannustaa oppilasta havain-
noimaan taidetta, ympäristöä ja
muuta visuaalista kulttuuria moni-
aistisesti ja kuvia tekemällä
T2 rohkaista oppilasta keskus-
telemaan havainnoistaan ja
ajatuksistaan

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan
havaintojaan ja ajatuksiaan
erilaisten kuvallisten tuottamisen
tapojen avulla
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan
erilaisia materiaaleja ja tekniikoita
sekä harjoittelemaan kuvallisia
ilmaisutapoja
T5 kannustaa oppilasta pitkä-
jänteiseen kuvalliseen työsken-
telyyn yksin ja yhdessä muiden
kanssa. T6 kannustaa oppilasta
tarkastelemaan kuvallisen
vaikuttamisen keinoja omissa ja
muiden kuvissa
T9 innostaa oppilasta tekemään
kuvia oman elinympäristön,
eri aikojen ja eri kulttuurien
tarkastelun pohjalta

C. KUVARUNOT

Kuvat kertovat tarinoita. Asettamalla kuvia toistensa yhteyteen ne kertovat erilaisia tarinoita kuin silloin, kun niitä katsotaan yksittäin. JH Engström käyttää kuviaan uudelleen kirjoissaan ja näyttelyissään, asettelemalla niitä erilaisiin yhteyksiin toistensa kanssa, muodostaen uusia tarinoita kuvien avulla.

Tarvikkeet: Erikokoisia papereita, tusseja, kyniä, maaleja, saksia, erivärisiä kalvoja ja muuta vapaa-valintaista materiaalia.

Kesto: 45-90 min

TYÖSKENTELYOHJEET:

Oppilaat kirjoittavat lyhyen runon, jossa kannattaa painottaa asioiden kuvailua. Runo voi kertoa tietystä tapahtumasta, paikasta tai esimerkiksi kuvailla kirjoittajan ympäristöä.

Kaikki runot sekoitetaan ja jokainen saa jonkun toisen kirjoittaman runon, josta on tarkoitus tehdä esimerkiksi valokuvilla, piirustuksilla tai fyysisillä materiaaleilla (esim kangas, pelti etc.) kuvallinen tai toiminnallinen tulkinta.

Tehtävän lopussa visuaaliset runot katsotaan yhdessä. Runojen yhteydessä voi esimerkiksi lukea kirjoitetut runot tai arvailla, mistä juuri kyseinen kuvaruno kertoo.

TAVOITTEET:

Tutustua kuvarunojen tekemiseen työskentelyn kautta

Vahvistaa visuaalista ajattelua ja tulkintakykyä

Auttaa oppilaita ajattelemaan erilaisia tapoja kommunikoida kuvien avulla

OPS

LAAJA-ALAISET

OSAAMISTAVOITTEET:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen L1

Kulttuurinen osaaminen,
vuorovaikutus ja ilmaisu L2

Monilukutaito L4

KUVATAIDE:

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa.

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

NÄYTTELYTEHTÄVÄ: MIELENMAISEMIA

Maisema sana on läsnä suomen kielessä useissa merkityksissä, kuten mielen maisema, kansallismaisema tai poliittinen maisema. Näyttelyn taiteilijat lähestyvät maisemaa muuttuvana ja katsojasta riippuvaisena, subjektiivisena. Kuten maisema, myös ihmisen tapa katsoa taidetta riippuu siitä, mistä näkökulmasta hän asiaa katsoo.

Tutustu näyttelyyn. Mieti, millainen on suosikkimaisemasi?

POHDI

Miten näyttelyn eri kuvat sinusta liittyvät maisemaan? Millaisia erilaisia maisemia näet kuvissa? Onko niissä maisemaa laisinkaan?

TEHTÄVÄ

Tarvikkeet: piirustuslehtiö tai paperia, lyijykynä, kumi, teroitin

Jakautukaa pareittain.

Kumpikin pareista keksii kuvitteellisen maiseman, josta kertoo vuorollaan parilleen. Parin tehtävänä on piirtää kuva maisemasta, jota hänelle kuvaillaan.

Tehtävän lopuksi kuvat esitellään parille tai ryhmälle.

KUVA: Aura Saarikoski: Näkyvyys alle 1 km, 2017

KUVA (YKSITYISKOHTA): Laura Kontinen: Lunar, 2015, Pigmenttivides (Fotosec dibondille)

SYVENTÄVÄ TEHTÄVÄ: MIELIKUVITUSMAISEMAT

fin.land-näyttelyssä esillä olevat Laura Konttisen teokset esittelevät rakennettuja ja kuvattuja maisemia, joissa on paljon mielikuvitusta ja erilaisia tunnelmia. Pieniä maailmoja voi rakentaa ja kuvata myös luokassa erilaisista materiaaleista.

Tarvikkeet: kamerat, paperia, pahvia tai pahvilaitikoita, kyniä, maaleja, led-valoja, taskulamppuja ja erilaisia materiaaleja. Tehtävässä voi käyttää esimerkiksi luokkaan jääneitä vanhoja töitä ja muuta kierrätysmateriaalia.

Kesto: 90 min

TYÖSKENTELYOHJEET:

Jakakaa luokka 3-4 hengen ryhmiin.

Ryhmät luovat mielikuvituksellisia, kolmiulotteisia maisemia käyttäen hyväkseen erilaisia kierrätettyjä materiaaleja. Maisemat voi rakentaa paperille tai esimerkiksi pahvilaatikoiden sisään.

Maiseman rakentamisen jälkeen ne kuvataan. Kuvausvaiheessa oppilaat voivat tutkia erilaisia tapoja valaista luomansa ympäristö esimerkiksi taskulampuilla ja led-valoilla.

Tehtävän jälkeen kuvat katsotaan yhdessä ja luotuja maisemia voidaan käyttää myöhemmin esimerkiksi animaatioissa tai muissa jatkotehtävissä.

Teemavinkki: Oppilaita voi ohjata tehtävän aikana ajattelemaan maailman muuttuvia maisemia ilmastonmuutoksen ja muiden ihmisen toiminnan vaikutusten myötä.

TAVOITTEET

Tutustua valoon, syvyysuhteisiin ja muotoihin työskentelyn avulla

Pohtia ympäristöä ja siihen liittyviä teemoja

Kehittää ryhmätyöskentelytaitoja

OPS

LAAJA-ALAISET OSAAMISTAVOITTEET

Ajattelu ja oppimaan oppiminen L1
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L2
Monilukutaito L4
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L5
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen L7

KUVATAIDE

S1 Omat kuvakulttuurit
S2 Ympäristön kuvakulttuurit
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa.
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa
T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

KUVA: Laura Kontinen: Lunar, 2015, Pigmentivedos (Fotosec dibondille)